

Hoe zorg je voor onderwijs dat motiverend en leerzaam is? Bepalende factoren hierin zijn het programma met daarin de leerdoelen, toetsing en leeractiviteiten, oftewel het curriculum. Goed onderwijs vraagt om een krachtig curriculum. Wat maakt dan een curriculum krachtig? Daarover kun je lezen in dit artikel.

Het curriculum

Hoe zorg je voor onderwijs dat motiverend en leerzaam is? In het onderwijs is er vanuit die vragen steeds meer aandacht voor aspecten als [formatief handelen](#), [programmatisch toetsen](#), [eigenaarschap](#) van studenten en leerlingen, [gepersonaliseerd leren](#) en meer recent ook [blended learning](#). Op scholen en bij opleidingen neemt de aandacht voor een [constructieve afstemming](#) tussen de [leerdoelen](#) ([leeruitkomsten](#)), toetsing en leeractiviteiten dan ook toe.

De aspecten vormen een eenheid: **het curriculum**. Als docent ben je dus eigenlijk altijd bezig met het curriculum: of je nu nieuwe werkvormen inzet, een toets aanpast of vanuit leerdoelen gaat werken.

7 Curriculumprincipes

Hoe zorg je er binnen je vak er voor dat het curriculum leerzaam en motiverend is? En hoe zorg je daar vervolgens binnen de school of opleiding voor? In de afgelopen decennia zijn er verschillende principes van een krachtig curriculum verschenen.

Eén van de meest duidelijke en invloedrijke zijn die van [Dylan Wiliam](#) (2013). Hieronder de zeven principes, gevolgd door een poster om op te hangen en het gesprek over aan te gaan met collega's.

1. Gebalanceerd

Is er een evenwichtige verdeling van inhoud? Biedt het curriculum bijvoorbeeld ruimte aan de drie doeldomeinen van Biesta (subjectificatie, kwalificatie en socialisatie)?

In het onderwijs bestaat het gevaar dat we ons hierbij beperken tot de vraag: welke kennis, vaardigheden en attitudes hebben leerlingen nodig als ze voor het eerst gaan solliciteren? Maar zouden we eigenlijk niet een heel andere vraag moeten stellen, namelijk: welke kennis, vaardigheden en attitudes willen we onze leerlingen meegeven, zodat ze onze wereld in de toekomst op een verantwoorde manier vorm kunnen geven? Een krachtig curriculum gaat over meer dan enkel kwalificatie.

2. Krachtig

Bestaat je programma uit meer dan alleen losse informatie of inhoud? Bied je krachtige kennis aan om algemene denkvaardigheden te trainen? Algemene denkvaardigheden, zoals kritisch denken of creatief denken, zijn moeilijk overdraagbaar van het ene vakgebied naar het andere, omdat ze deels vakspecifiek zijn. Kritisch leren denken bij geschiedenis vergt andere stappen en te stellen vragen dan bij wiskunde. Denken doe je namelijk over iets.

De kennis die je nodig hebt om kritisch of [creatief te denken](#), omvat meer dan alleen losse informatie of inhoud. Hiervoor heb je krachtige kennis nodig. Een krachtig curriculum leert leerlingen ook de denkwijze van een vak aan.

3. Samenhangend

Is er samenhang tussen vakken in het curriculum? En hoe maak je deze samenhang duidelijk aan leerlingen? Zonder samenhang vervalt kennis tot losstaande feiten. Kijk als team wanneer je wat op welke manier aanbiedt om deze samenhang te bereiken. Voor leerlingen is het lastig om de samenhang en overlap in het curriculum zelf te zien, tenzij een docent deze expliciet voor hen benoemt.

4. Verticaal geïntegreerd

Starten leerlingen ieder jaar met waar zij in het jaar daarvoor gebleven waren? En volgt iedere periode logisch op een volgende periode? Een logische opbouw van het curriculum zorgt ervoor dat leerlingen beter tot leren komen. Denk bijvoorbeeld aan een duidelijke volgorde van onderwerpen, waarbij je overbodige kennis schrapt om tot beter en effectiever leren te komen. Als leerjaren of periodes los van elkaar komen te staan, is het moeilijker om het grote geheel van een vak te zien.

5. Passend

Passen de aangeboden kennis en vaardigheden bij het niveau van de leerling? Welke leerlingen volgen samen onderwijs: leerlingen die even oud zijn of leerlingen met dezelfde capaciteiten of interesses? Over het algemeen zitten leerlingen van dezelfde leeftijd bij elkaar in een klas. Dit vergemakkelijkt de organisatie en is efficiënt. Ook zorgt een gezamenlijke beleving van onderwijs voor een band tussen leerlingen. Dit is in lijn met het streven naar algemene gelijkheid van mensen. Tegenwoordig zoeken veel scholen echter alternatieven, bijvoorbeeld door niveaugroepen te vormen of door binnen een groep meer te differentiëren.

6. Gefocust

Op welke onderwerpen of concepten van jouw vak leg je de nadruk? Eén van de meest voorkomende klachten van docenten is dat het curriculum te vol is. Bepaal daarom bij het ontwerpen van een curriculum wat de 'grote ideeën' zijn. Selecteer onderwerpen en activiteiten alleen als ze bijdragen aan de ontwikkeling van het begrip van de leerlingen van deze grote ideeën. Met zo'n set grote ideeën kunnen docenten en leerlingen makkelijker de verbondenheid van het hele curriculum overzien. In zo'n curriculum 'zien docenten en leerlingen de stam en de bijbehorende takken in plaats van een ongeorganiseerde verzameling van twijgen en dennennaalden' (William & Leahy, 2018).

7. Relevant

Laat je leerlingen in aanraking komen met onderwerpen die buiten hun belevingswereld vallen? Als wij iets belangrijk vinden om te leren, wil dit nog niet meteen zeggen dat leerlingen dat ook vinden.

Als docent ben je er om leerlingen te inspireren en te motiveren voor zaken waarvan ze niet weten dat ze die interessant vinden. Hierbij is het de kunst om aan de ene kant in te gaan op de interesses van leerlingen, maar aan de andere kant ook onderwerpen aan te bieden die buiten hun belevingswereld liggen.

Keuzes

Geen enkel curriculum kan tegelijkertijd gebalanceerd, krachtig, samenhangend, verticaal geïntegreerd, passend, gefocust en relevant zijn. Soms zijn de principes zelfs tegenstrijdig. De zeven principes zijn dan ook geen doelen die afgevinkt moeten worden. Ze helpen je om te bepalen wat jij belangrijk vindt in een curriculum, om met elkaar in gesprek te gaan en om keuzes te onderbouwen.

Poster

Download hieronder de poster met daarop een korte omschrijving van de zeven kenmerken. Hang deze op de docentenkamer of knip de verschillende vlakken uit om er met elkaar over in gesprek te gaan.

7 kenmerken van een krachtig curriculum

Krachtig Curriculum
Wat maakt een curriculum krachtig? Op deze poster vind je zeven kenmerken. Het is geen checklist: geen enkel curriculum blinkt uit in alles. De kenmerken helpen je om als team te bepalen wat je belangrijk vindt in een curriculum, om met elkaar in gesprek te gaan en keuzes te onderbouwen.

GEBALANCEERD
Is er naast inhoudelijke kennis, ook aandacht voor persoonsvorming en socialisatie? Een krachtig curriculum gaat verder dan enkel vakken.

SAMENHANGEND
Is er voor leerlingen merkbaar sprake van een samenhang tussen de verschillende vakken? Een krachtig curriculum vormt een geheel.

PASSEND
Past de inhoud bij de leeftijd of kennis, oftewel waar leerlingen staan in hun ontwikkeling? Een krachtig curriculum sluit aan bij de leerlingen.

VERTICAAL GEÏNTEGREERD
Starten leerlingen iedere periode met waar zij in de periode daarvoor geïntegreerd waren? Een krachtig curriculum is stapsgewijs opgebouwd.

KRACHTIG
Leren leerlingen behalve kennis ook een vakgerelateerde denkwijze aan? Een krachtig curriculum leert leerlingen ook discipline kennis aan.

GEFOCUST
Is er bewust een keuze gemaakt in de onderwerpen waar leerlingen mee bezig zijn? Een krachtig curriculum is niet te vol en biedt leerruimte.

RELEVANT
Wordt er bewust een koppeling gemaakt met leefwereld van de leerlingen? Een krachtig curriculum laat leerlingen de relevantie inzien.

 Gebaseerd op William, D. (2013). *Principled Curriculum Design*

 Vernieuwenderwijs

[Download poster \(A3\)](#)